

KÄR HÄSIÝETNAMASY

Hünär: 4.34.05.03 Agrohimiýa we topragy öwreniş

Kär: alym agronom

Şu kär häsiýetnamasy Türkmenistanyň ýokary okuw mekdeplerinde Agrohimiýa we topragy öwreniş hünäri boýunça taýýarlanylýan alym agronomlaryň wezipelerini hem-de olaryň hünärine bildirilýän esasy talaplary kesgitleýär.

Kär häsiýetnamasy hünärmenleri taýýarlamagyň meýilnamasyny işläp düzmek, taýýarlanylmalý hünärmenleriň sanyny çaklamak, olaryň düzümini delillendirmek, ýokary okuw mekdebinde okuw-terbiýeçilik işlerini guramak, okuwyny tamamlan uçurymlaryň işlemeli ýerlerine ugradylyşyny, işe ýerleşdirilişini üpjün etmek we olaryň ýerine ýetirýän wezipeleriniň hünärlerine laýyklygyny seljermek üçin ulanylmalydyr.

Hünärmeniň wezipesi

Hünärmen oba hojalyk önümçiligini dolandyrmak işini ýokary okuw mekdebinde alan bilim derejesine laýyklykda amala aşyrmak üçin taýýarlanylýar. Agrohimiýa we topragy öwreniş hünäri boýunça hünärmen hünär işiniň aşakdaky wezipeleriniň çözgüdine taýýar bolmalydyr: toprak-agrohimiki we ekologiki barlaglary geçirmegiň meýilnamasyny we tertibini düzmäge; agrolandşaftlardan we oba hojalyk maksatly ýerlerden netijeli peýdalanylmagyny üpjün etmäge; hojalygyň material üpjünçiligine we agrolandşaft şertlerine laýyklykda oba hojalyk ekinlerini ösdürip ýetişdirmegiň ekologiki taýdan howpsuz tehnologiýalaryny ornaşdyrmaga; ekin dolanşygynda dökün we topragyň gurplulygyny ýokarlandyrmak ulgamlaryny işläp düzmäge; hojalygyň ýerlerinde ekologiki ekspertizany geçirmäge we ony gaýtadan dikeltmegiň meýilnamasyny işläp düzmäge; agrohimiki laboratorýanyň işini guramagyň we maddy-tehniki üpjünçiliginiň meýilnamasyny işläp düzmäge; oba hojalyk ýerlerinde toprak we agrohimiki barlaglary geçirmek üçin sarp ediljek materillaryň kadasyny hasaplamaga; toprak we ösümlik analizleri hem-de oba hojalyk ekinleri ösdürilip ýetişdirilende tehnologiki talaplary usuly taýdan ýerine ýetirilişi boýunça gözegçiligi amala aşyrmaga; oba hojalyk ekinleriniň hasyllylygyny we toprak gurplulygyny ýokarlandyrmakda material harajatlaryny azaltmak, zähmetiň göwrümini peseltmek we netijeliligini artdyrmak maksady bilen geçirilmeli çäreleriň meýilnamasyny işläp düzmäge we gatnaşmaga; dökünleri we himiki meliorantlary peýdalanmagyň ykdysady netijeliligini hasaplamaga; işgärleriň tehnologiki we zähmet talaplaryny berjaý edişlerini gözegçilik etmäge, zähmeti goramagyň, ýangyna garşy göreşmegiň we önümçilik sanitariýasynyň düzgünlerini

berjaý edilişini üpjün etmäge; toparyň önümçilik işlerini hasaba almaga we kesgitlenen görnüşdäki hasabaty düzmäge; geçirilýän ylmy-barlaglara gatnaşmaga; topragy öwreniş, agrohimiýa we ekologiýa bilen baglansykly ýörite edebiýatlary we beýleki ylmy-tehniki maglumatlary, şeýle hem milli we daşary ýurt ylmlaryny gazananlaryny öwrenmäge.

Hünärmen oba hojalyk toplumyna degişli bolan ministrliklerde, pudaklarda, daýhan birleşiklerde, fermer hojalyklarda, ekerançylygyň topragy we dökünleri ulanmak bilen baglansykly ähli ugurlarynda, pagta arassalaýjy we galla önümleri kärhanalarda, ylmy-barlag edaralarynda hem-de daýhan birleşiklerinde ýokary bilimli hünärmenlere niýetlenen wezipeleri eýeläp biler.

Hünärmene bildirilýän umumy talaplar

Hünärmen ýokary hünär taýýarlykly, medeniýetli we salyhatly, halkyň bähbidini arap bilýän, Watanymyza, halkymyza, Hormatly Prezidentimize wepaly, häzirki zaman türkmen jemgyýetiniň talaplaryna, Türkmenistanyň Prezidenti Hormatly Gurbanguly Berdimuhamedowyň syýasatlaryna dogry düşüňýän we olary gyşarnyksyz durmuşa geçirip bilýän hünärmen bolmalydyr.

Hünärmen köpçülige ýolbaşçylyk etmegi, öz işgärlerini agzybirlik, maksada okgunlylyk ruhunda terbiýelemegi, nazary bilimini we tejribelik endiklerini yzygiderli hem-de üznüksiz kämilleşdirmegi, öz taýýarlyk ugry boýunça toplan ylmy maglumatlaryna düşüňip, olary işinde ulanmagy, zähmeti ylmy nukdaýnazarda guramagy başarmalydyr.

Hünärmen ýokary okuw mekdepe alan bilimini, ylmyny we tejribe taýdan taýýarlygyny yzygiderli ösdürip, kärini kämil bilmelidir, syýasy-jemgyýetçilik pikirini çuňlaşdyrmak bilen zähmeti ylmy taýdan guramak ýörelgesini önümçilikde ulanmagy başarmalydyr, işgärler toparyna ýolbaşçylyk etmegiň häzirki zaman usullaryna, şeýle hem işgärleriň arasynda syýasy-terbiýeçilik işlerini alyp barmagyň tärlerine eýe bolmalydyr.

Hünärmen şu aşakdakylary bilmelidir:

- önümçilik-tehnologiki işleri;
- guramaçylyk-dolandyryş işlerini;
- ylmy-barlag işleri.

Hünärmen şu aşakdakylary başarmalydyr:

- nazary we amaly meseleleri çözmekde ylmy-nazary bilimlerini peýdalanmagy;

- ulgamlayyn we deňşdirme seljermegi;
- derňew endiklerini bilmegi;
- özbaşdak işlemegi;
- täze pikirleri döretmegi;
- meseleleri çözmekde dersara çemeleşmelere eýe bolmagy;
- maglumatlary dolandyrys, kompýuter bilen işlemek, tehniki enjamlardan baş çykarmak bilen baglanyşykly endiklere eýe bolmagy;
- dil we hat kommunikasiýalaryň ukyplaryna eýe bolmagy;
- ömrüniň dowamynda okamaga, öz başarnyklaryny ýokarlandyrmagy;
- tebigy-ylmy dersleriň esasy kanunlaryny öz kär işinde ulanmagy;
- kompýuter tehnikasyny ulanmak bilen maglumat almagyň, ony saklamagyň, gaýtadan işläp bejermegiň esasy usullaryna we serişdelerine eýe bolmagy;
- önümçilik işgärleriniň we ilatyň heläkçilikleriň, weýrançylyklaryň, tebigy betbagtçylyklaryň galdyran mümkin bolan netijelerinden goranmagyň esasy usullaryny amala aşyrmagy;
- ykdysady nazaryýetiň esasy düzgünlerinden baş çykaryp bilmegi, olary bazar ykdysadyýetini hasaba almak bilen ulanmagy;
- raýatlyk häsiýetine eýe bolmagy;
- sosial ylalaşyga ukyply bolmagy;
- şahslar bilen özara aragatnaşygy ýola goýup bilmegi;
- saglygy goraýyş ukybyna eýe bolmagy;
- tankyda we öz-özüňe tankyda ukyply bolmagy;
- medeni gymmatlyklardan we ýörelgelerden ýerlikli peýdalanmagy;
- ýerleriň toprak, geobotaniki, agrohimiýe we ekologiki barlaglaryny geçirmäge hem-de toprak we agrohimiýe kartalary, kartagrammalary düzmäge;
- topragyň we ekerançylygyň medeniýetini ýokarlandyryň tärlerden netijeli peýdalanmaga;
- topragyň hasyllylygyny ýokarlandyrmagyň, döküniň we agrolanşaftlaryň deňagramlylyk ulgamlaryny işläp düzmäge;
- oba hojalyk ekinlerini ösdürip ýetişdirmegiň ekologiya taýdan howpsuz tehnologiýalaryny amal etmäge.
- oba hojalygy üçin ýaramly toprak-agrohimiýe we ekologiki barlaglary guramak we geçirmek üçin dolandyrys çözgütlerini kabul etmäge;
- önümçilik toparlarynyň işini guramagy we oba hojalyk ekinlerini ösdürip ýetişdirmegiň tehnologiýasyny agrotehniki taýdan üpjün etmäge;
- agrolanşaftlary peýdalanmagyň energetiki we ykdysady netijeliligini kesgitlemek hem-de topragyň hasyllylygyny ýokarlandyrmak we ekologiki deňagramlylygy üpjün etmek boýunça çözgütleri kabul etmäge.
- agrolanşaftlaryň agrohimiýe we ekologiki ýagdaýyny analiz etmek hem-de

onuň topraklarynyň hasyllylygyny we erroziýa durnuklylygyny ýokarlandyrmagyň ýollaryny işläp düzmäge;

- toprak, agrohimiýa we ekologiki ylmy barlaglary meýilleşdirmäge we geçirmäge;

- ylmy tejribelerde alnan maglumatlary umumylaşdyrmaga we netijeleri kesgitlemäge;

- bäsleşige ukyply ösümlikçilik önümlerini ösdürip ýetişdirmek hem-de öňdebaryjy tehnologiýa tilsimleri amal etmek boýunça maslahatlary bermäge;

- ýörite edebiýatlary we beýleki ylmy-tehnologiýa maglumatlary, oba hojalyk ylmynda ýerli we daşary ýurtlaryň gazananlaryny öwrenmäge.

Kär häsiýetnamasynyň ähli şertlerini şu hünär boýunça hünärmenleri taýýarlaýan ýokary okuw mekdebi hem-de dolandyryjy guramalar gyşarnyksyz ýerine ýetirmelidir. Kär häsiýetnamasy hünärmenleri taýýarlaýan bilim edaralarynyň, hünärmeniň hünär derejesini ýokarlandyran edaralaryň okuw meýilnamasyny düzmekde esasanam we iş ýazgysy bolup hyzmat etmelidir.

Kär häsiýetnamasyna ylmyň we tehnika gazananlaryna esaslanan üýtgetmeler we goşmaçalar diňe Türkmenistanyň Bilim ministrliginiň hem-de Türkmenistanyň Oba hojalyk we daşky gurşawy goramak ministrliginiň ylalaşmagy esasynda girizilip bilner.